

Загалом основний приріст депозитів відбувався у гривні, що вказує на підвищення попиту на національну валюту. А незначне скорочення депозитів в іноземній валюті у 2024 році може свідчити про зміни в макроекономічному середовищі, вплив валютних ризиків та можливі заходи регулювання, спрямовані на стимулювання використання гривні як засобу заощаджень.

Список використаних джерел:

1. Індекс ставок за депозитами фізичних осіб. Офіційний сайт Міністерства фінансів України <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/deposit/index/>
2. Матвійчук Н., Жигар Н. Сучасні тенденції залучення депозитів банками України *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 3. С. 87-94.
3. Матлага Л. О., Васирина П. В. Проблеми та тенденції розвитку депозитної політики банківських установ України. *Економічний аналіз*. 2014. 15. С. 274-283.

УДК 338:504

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ БІОСФЕРОСУМІСНОГО БУДІВНИЦТВА ЖИТЛА

Денис Названов,

аспірант кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування,

науковий керівник – **Мирослава Зінченко,**

канд. екон. наук., доцент, доцент кафедри економічної

теорії, обліку та оподаткування

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Біосферосумісне будівництво житла (або сталий розвиток в будівництві) є важливим напрямом в архітектурі та урбаністичному плануванні, який передбачає інтеграцію економічних, екологічних та соціальних аспектів у процесі проектування, будівництва та експлуатації житлових будівель. Згідно з принципами сталого розвитку, цей тип будівництва має мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище, одночасно забезпечуючи високий рівень комфорту та ефективності для мешканців. Оцінка економіко-екологічної ефективності біосферосумісного будівництва є складним та багатогранним завданням, яке потребує використання різних теоретичних підходів та методичних інструментів.

Оцінка економіко-екологічної ефективності біосферосумісного будівництва є важливим етапом у розробці сталих будівельних проєктів. Використання комплексних методів, таких як аналіз життєвого циклу, багатокритеріальний аналіз та енергетичні аудити, дозволяє враховувати як економічні, так і екологічні аспекти, що забезпечує збалансоване досягнення сталого розвитку в будівництві.

Економіко-екологічна ефективність біосферосумісного будівництва житла – це концепція, що поєднує принципи ефективного використання ресурсів та збереження екосистем на різних етапах життєвого циклу будівлі (від проектування до експлуатації та демонтажу). Для оцінки ефективності цього процесу застосовуються різні теоретичні підходи, з яких можна виділити:

- принцип сталого розвитку – включає у себе концепцію економії ресурсів, ефективного використання енергії, зменшення викидів вуглецю та інших шкідливих речовин, а також раціонального управління відходами;

- екологічна економіка – оцінка економічних результатів через призму екологічних чинників передбачає врахування екологічних витрат і вигод, таких як зниження забруднення, збереження біорізноманіття та екосистемних послуг;

- життєвий цикл будівлі – оцінка витрат і ефективності повинна охоплювати всі етапи життєвого циклу будівлі, включаючи видобуток і обробку матеріалів, будівництво, експлуатацію, обслуговування та утилізацію.

Оцінка економіко-екологічної ефективності біосферосумісного будівництва вимагає використання кількох методичних інструментів, які дозволяють враховувати як економічні, так і екологічні фактори. Серед основних методів виділяються такі:

1. Оцінка життєвого циклу (LCA - Life Cycle Assessment).

Метод LCA дозволяє оцінити вплив будівлі на навколишнє середовище на всіх етапах її життєвого циклу, він включає:

- визначення меж життєвого циклу: вибір етапів, які будуть враховуватись у дослідженні (запроектування, будівництво, експлуатація, утилізація);

- ідентифікація та оцінка впливів на навколишнє середовище, зокрема на водні та земельні ресурси, викиди парникових газів, енергоспоживання та інші фактори;

- інтерпретація результатів для визначення, де можна оптимізувати використання ресурсів і знизити екологічний вплив.

2. Аналіз витрат і вигод (Cost-Benefit Analysis, CBA).

Цей метод дозволяє порівнювати витрати на будівництво та експлуатацію біосферосумісного житла з вигодами, які отримують мешканці та суспільство в цілому, враховуються такі аспекти:

- прямі економічні вигоди – це зменшення витрат на енергоносії, зниження витрат на утилізацію відходів, ефективного використання ресурсів;

- непрямі економічні вигоди – це поліпшення здоров'я мешканців, зниження витрат на охорону здоров'я, покращення якості життя;

- екологічні вигоди – це зменшення забруднення, збереження екосистем, поліпшення стану навколишнього середовища.

3. Енергетичний аудит та екологічна сертифікація.

Оцінка енергетичної ефективності будівлі є важливою складовою економіко-екологічної ефективності. Метод енергетичного аудиту дозволяє виявити можливості для зниження енергоспоживання та оптимізації витрат на

енергію. Більш того, екологічні сертифікації (наприклад, LEED, BREEAM) надають методології для оцінки екологічної та економічної ефективності будівель, що відповідають вимогам сталого розвитку.

4. Метод багатокритеріального аналізу (MCDM).

Метод багатокритеріального аналізу дозволяє врахувати різні критерії при прийнятті рішень про доцільність біосферосумісного будівництва. Цей метод часто застосовується для оцінки впливу інвестицій на економічну та екологічну ситуацію в довгостроковій перспективі. Зазвичай для цього використовуються такі методи як аналітична ієрархічна процесія (АНП) або техніка з групуванням варіантів (TOPSIS).

5. Оцінка екологічної ефективності біосферосумісного будівництва.

Екологічна ефективність біосферосумісного будівництва житла оцінюється через здатність знижувати негативний вплив на навколишнє середовище, це включає:

- зменшення викидів парникових газів, тобто житлові будівлі повинні бути спроектовані таким чином, щоб мінімізувати використання енергії та знизити викиди CO₂;
- збереження природних ресурсів – будівництво повинно передбачати використання матеріалів, які мають низький екологічний слід і можуть бути повторно використані;
- управління водними ресурсами – важливо враховувати ефективне використання води, встановлення систем збереження води та очистки стоків;
- біорізноманіття та зелена інфраструктура – це забезпечення збереження біорізноманіття через включення зелених зон, дахів, садів.

6. Визначення економічної ефективності.

З економічної точки зору, біосферосумісне будівництво повинно бути вигідним з погляду зниження витрат на енергію та ресурси протягом експлуатації будівлі. Важливими показниками є:

- скорочення витрат на енергоносії за рахунок використання енергоефективних технологій та джерел відновлювальної енергії;
- зниження витрат на обслуговування через використання довговічних і екологічно чистих матеріалів;
- підвищення вартості нерухомості внаслідок екологічних сертифікацій та високої енергетичної ефективності.

Отже, оцінка економіко-екологічної ефективності біосферосумісного будівництва житла є критично важливою складовою для досягнення сталого розвитку в будівельній галузі. Вона вимагає застосування різноманітних теоретичних підходів і методичних інструментів, які дозволяють комплексно оцінити вплив будівель на навколишнє середовище та економіку. Методи оцінки, такі як аналіз життєвого циклу, аналіз витрат і вигод, енергетичний аудит та екологічна сертифікація, дають змогу враховувати різні аспекти ефективності – від енергозбереження до зменшення викидів парникових газів і раціонального використання ресурсів. Завдяки таким підходам можна забезпечити баланс між економічними вигодами та екологічними перевагами,

що є основою для створення житлових будівель, які сприяють збереженню природних ресурсів, зменшенню забруднення та покращенню якості життя людей. Розвиток біосферосумісного будівництва є важливим кроком на шляху до сталого майбутнього, де економічні та екологічні інтереси взаємно доповнюють один одного.

УДК 330.3:334.722

АНАЛІТИКА ДИНАМІКИ ВПЛИВУ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

Олена Кущенко,

канд. екон. наук (Ph.D), доцент кафедри статистики, обліку та аудиту, доцент,

Ярослава Щеглова,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПІ

«Економіка та аналітика даних», спеціальність С1 «Економіка»

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, м. Харків

Економіка України перебуває у стані складних трансформацій, обумовлених внутрішніми та зовнішніми викликами. Воєнні дії, макроекономічна нестабільність, корупція та слабкість інституцій створюють серйозні перешкоди для розвитку підприємництва. Водночас у країні спостерігається активний розвиток окремих секторів, зокрема ІТ, агробізнесу, логістики та стартап-культури. Для забезпечення сталого економічного розвитку необхідні системні реформи та ефективна державна політика, спрямована на підтримку підприємництва, залучення інвестицій та покращення бізнес-клімату.

Розглянемо та візуалізуємо структуру кількості діючих суб'єктів господарювання станом на 2021, 2022 та 2023 роки за видами економічної діяльності і зазначимо основні тенденції (рис. 1, 2, 3).